

Drumming van Steve Reich blijft decennia later nog altijd een indringende ervaring

Door: Frits van der Waa 3 augustus 2017

Als opening van het Dekmantel Festival klapte de 80-jarige Reich een partij uit zijn Clapping Music. Drumming biedt niet meer de schok van destijds, maar is nog altijd een indringende ervaring.

Welke componist kan zich erop beroemen dat hij evenveel invloed heeft uitgeoefend op zijn notenschrijvende collega's als op de muzikanten die met elektronica in de weer zijn in discotheken en clubs? Woensdagavond werd de Amerikaan Steve Reich met gejuich begroet door de merendeels jonge bezoekers van het Muziekgebouw. Daar was hij te gast bij de opening van het Dekmantel Festival, dat dit jaar zijn vijfde editie beleeft en nog tot zondagnacht voortwoedt op diverse locaties in de hoofdstad.

80 is Reich, maar je ziet het hem niet aan. Als opening klapte hij een van de partijen in zijn Clapping Music, een intussen klassiek stuk uit 1972 dat met recht 'minimal music' mag heten: muziek waarbij beperkt materiaal wordt onderworpen aan één simpele, strikt volgehouden procedure. Ook Pendulum Music uit 1968, dat voorafgaand aan het zaalconcert werd uitgevoerd, is zo'n stuk: op de grond liggen vier luidsprekers en vier microfoons zijn zo opgehangen dat ze direct daarboven een feedbacktoon produceren. Vier spelers geven de microfoons een zwiep en door het heen en weer slingeren ontstaan pulserende, schuivende ritmische patronen, als bij kerkklokken. Als de microfoons stil hangen, is het stuk afgelopen.

Maar Reich heeft in de afgelopen vijftig jaar niet stilgezeten. Zijn acht jaar oude Mallet Quartet voor marimba's en vibrafoons laat horen dat hij sindsdien een lange weg heeft afgelegd en daarbij al snel het strikt procesmatige heeft laten varen. Gebleven is de combinatie van twee of meer gelijke instrumenten die samen ritmische netwerken opbouwen waar het oor voortdurend nieuwe patronen en schemerklanken in kan ontdekken. Het is Reichs grote verdienste dat hij in een tijd waarin cerebraliteit en zelfs ontoegankelijkheid troef waren bij componisten, het luisteren zelf weer een centrale plaats heeft gegeven in de hedendaagse muziek.

Zo biedt Music for Mallet Instruments, Voices and Organ uit 1973 al schitterende, iriserende timbrecombinaties en een intrigerend parcours langs uitdijende en weer krimpnde akkoordwisselingen. Ook voor Drumming, het monumentale, een uur durende werk waarmee Reich begin jaren zeventig zijn naam vestigde, had Slagwerk Den Haag de gelederen uitgebreid met enkele zangeressen die zich bijna onmerkbaar in het muzikale weefsel voegden. Drumming kan niet meer de schok teweegbrengen die het destijds veroorzaakte en heeft vergeleken met Reichs latere werk iets ongepolijsts, maar het volgen van dat lange traject, dat begint met gestemde bongotrommen en dan in gestaag, maar voortdurend gevarieerd geroffel tot in de hoogste registers voert, blijft een indringende ervaring.